

Schipper Verkaik.

Dit wordt een verhaal van hard werken, zakelijk inzicht, en succes.

Het begon allemaal met:

opa Arie Verkaik, 1869-1950 en oma Marringje Cornelia van Dam, 1873-1935.

Zij woonden aan de Bermweg, in Capelle aan den IJssel, op nummer 184.

Hun zoon, Teunis Verkaik, 1898-1974, trouwde met Goverina Terlouw, 1902 -1998.

Zij kregen 6 kinderen, Arie, Wilhelmina, Hendrik, Marringje Cornelia, Arie Christiaan en Klaas.

Dit verhaal gaat over Hendrik, die op 12 april 1933 werd geboren.

Zijn vader, Teunis dus, had een eigen schip, de Hoop op Welvaart, dat in 1930 was gebouwd bij de firma Boot, te Alphen aan den Rijn. Zijn postadres was bij opa Arie Verkaik, aan de Bermweg.

De kinderen voeren mee aan boord. Toen het voor Arie en Wilhelmina tijd was om naar school te gaan, trokken ze in bij oma Terlouw in Ouderkerk.

Hoe is dat voor een kind, varen op een schip?

“Je bent altijd onderweg, alleen ’s zondags lig je stil. Je leeft dicht bij elkaar, achter slapen zes mensen, twee slapen in het vooronder.

Je komt in veel plaatsen, die je kunt gaan bekijken.

’s Winters ben je soms ingevroren, zoals in 1938 op Texel!

We brachten grind bij de marine, en vierden daar Kerstmis in de kantine.

De mariniers brachten warm water voor de was. Zij brachten ook eten, stampot en erwtensoep. Mijn kleine zusje van vier was de lieveling van de manschappen.

Mijn moeder was hoogzwanger. Achter de ijsbrekers aan zijn we weer vertrokken en we vierden oud en nieuw in Utrecht. Op tien januari is het kindje in Ouderkerk geboren.”

Toen de oorlog uitbrak lagen ze met hun schip in Duitsland, grind halen in Rees. Voor die tijd hadden ze wel gezien dat er iets stond te gebeuren, bewegingen aan de oevers en overal rubberboten. In Rees hebben ze vijftien dagen gelegen, toen was voor hen de oorlog voorbij en konden ze, met veel moeite, naar huis, naar de familie van moeder, in Ouderkerk.

Toen het de beurt van Henk was om naar school te gaan, waren de grootouders te oud geworden, en hun huis te klein. Als er vracht was, werd er ook in de oorlog af en toe gevaren.

Soms lagen ze ergens een week stil, en dan zei vader: Ga maar zoeken of er een school is, dan kan je daar een paar dagen naar toe. Soms lukte dat. Zo heeft hij in Gouderak en ook in Amsterdam op school gezeten.

Maar toen moest hij naar het Schippersinternaat in Vreeswijk.

Dat was in mei 1941.

Eens werden ze in Ooltgensplaat volgeladen met peen en uien. De boel werd daar net onder water gezet, de bewoners werden geëvacueerd en er wilden mensen meevaren. Ze hadden hun huisraad bij zich, ze gingen naar familie, het waren er een stuk of dertig! Dat werd een volle bak. Zo hier en daar werden er onderweg een paar afgezet.

Op het Hollands Diep maakten ze een spannend moment mee. Plotseling werd er geschoten!! Angstig dachten ze dat het op hen was.

Maar het bleek dat er op de Moerdijkbrug op vliegtuigen werd geschoten.

Via Amsterdam zijn ze tenslotte met hun peen en uien in Amersfoort beland.

Henk zat intussen op school.

“Op dat internaat deden we 6 klassen in drie jaar.

Alleen in de vacaties was ik thuis.

Het internaat was in 1915 geopend door prins Hendrik, en heette dan ook naar hem.

We sliepen er met 40 kinderen op een slaapzaal, jongens en meisjes natuurlijk streng gescheiden. Zelfs op de speelplaats was dat het geval.

Er waren 4 slaapzalen.

Eten deden we aan lange tafels in de grote eetzaal, het was niet lekker, aardappels met zuurkool of zuurkool met aardappels, maar ja, het was oorlog!

Het was er streng, als je 's nachts klierde ging je urenlang op de gang of je werd onder de koude douche gezet.

School was van acht tot twaalf, van twee tot vier en van half zeven tot acht.

's Woensdags vakonderwijs, touwsplitsen en kompas lezen bij voorbeeld.

's Zaterdagmiddags gymnastiek.

's Zondags naar de kerk en verplicht wandelen.

Ik heb nog even overwogen gereformeerd te worden, want die diensten duurden veel korter!

De school vond ik fijn, ik hield van leren en de sfeer was daar goed, allemaal schipperskinderen die hetzelfde meemaakten.

In 1944 werd het gebouw door de Duitsers gevorderd, en ging ik weer aan boord.”

Na de oorlog heeft hij nog tot 1947 op die school gezeten.

Toen had zijn oom, Govert Terlouw, een knechtje aan boord nodig, en begon zijn werkende leven. Hij was toen veertien jaar oud.

Vader Verkaik had met twee zonen een bedrijf dat zand en grind verhandelde en het ook zelf vervoerde. Ze hadden de handel in zand van de gebroeders Terlouw, Aai en Cor, uit de Groenedijk, overgenomen. Die hielden er mee op.

Ze leverden aan de firma Feenstra, die in de Ketense Dijk een betonfabriek had, en aan de firma de Vilder, die eerst op Krimpen aan de IJssel zat, in de Stormpolder, maar later naar Amsterdam verhuisde.

In 1949 kocht Teunis Verkaik een kleine boerderij achter de Tuinstraat op Capelle-dorp. Die lag vlak achter het Veerhuis waar veerman Piet de Vries woonde.

De boerderij was het eigendom van mejuffrouw Verburg. Hij was niet meer in bedrijf, zij werkte bij dokter Zandbergen, aan de Kerklaan. Wel heeft ze er nog een tijdje gewoond, want een huis was niet te krijgen in die jaren. In de voormalige stallen was toen al de kleuterschool Prinses Margriet gevestigd. De jongste telg van de familie heeft er nog een tijdje op gezeten. De anderen konden gewoon naar school, bij meester Cupedo op de lagere school nummer 1, die was ook vlakbij. Een eindje verderop had je de tuinderij van de gebroeders Dalhuizen, daar ging je bloemen kopen op Pinkster drie!

Er liep een pad naartoe langs het Veerhuis, en je kon er ook komen door de Tuinstraat, een smalle steeg, met aan weerskanten kleine huisjes van ijsselsteen. De rioleringen kwamen daar gewoon in de goot uit. Die liep midden over de straat, en mondde uit in de sloot! Die sloot heeft de heer Verkaik laten dempen, en er riolering aan laten leggen naar een diepere sloot een eind verderop.

Aan het eind had je nog twee huisjes die er dwars op stonden, waar de families Offerman en de Kwant woonden.

Henk weet nog wel hoe het er toen in die buurt uitzag.

“Vanaf de dijk gezien woonde Piet de Vries in het linker gedeelte van het Veerhuis. Lang geleden was dat een koffiehuis, maar toen was het verbouwd tot woonhuis. In het rechter gedeelte woonde eerst zijn moeder, maar toen die was overleden zaten er wisselende bewoners, ook de familie Feenstra heeft er gewoond.

In het onderhuis woonden Cor Trouwborst en Corrie Broere, hij was knecht op het veer. Rechts stonden twee huisjes tegen het Veerhuis aan, dan een stoep, en dan drie dijkhuisjes, de families Broere en Rolloos, en de dames Klaartje Oostrom, moeder en dochter, met een piepklein winkeltje in garen en band.

Links van het Veerhuis het huis van Bomhof, dan de stoep naar de Tuinstraat, dan weer drie dijkhuisjes waar Bart van Dongen woonde en de familie van der Welle, dan een groter huis met Arie Duivendijk en de familie Mes. Daarnaast een laag huisje waar Roel Vuyk woonde. Daar tegenover, aan de buitenkant van de dijk, het sigarenwinkeltje van juffrouw Bus. Alles is verdwenen, onteigend en gesloopt eind zestiger jaren, voor de bouw van de Torenhof.”

In 1949 kwam vader Teunis Verkaik met zijn gezin aan de wal en zette hij zijn zoons op het schip.

Zelf ging hij, eerst op de solex, en later met de auto, naar de schippersbeurzen en bemoeide zich met de zand en grindhandel.

Van juli 1949 tot november 1954 voer Henk met zijn broer Arie op de Hoop op Welvaart.

Na dit eerste schip, werd het tweede schip overgenomen van een schipper uit Zwolle, de Energie, in 1954.

Daar ging Henk op varen met zijn jongste zus Marringje voor de huishouding en een knecht. De thuishaven was Capelle aan den IJssel. Ze lagen daar dan gewoon op stroom, want een steiger was er niet. Aanlegplaatsen voor schepen zijn altijd een moeilijk punt geweest, in Capelle aan den IJssel!! Ze waren er alleen bij bijzondere gelegenheden, want er was veel werk te doen! Het was volop wederopbouw en de Zeelandbrug werd gebouwd, overal was zand en grind nodig.

In 1963 was er een heel strenge winter. Er werd een Elfstedentocht gereden en de scheepvaart lag stil. Een mooie gelegenheid om te trouwen, dacht Henk, dan hoeven we daar niet voor te verletten!

Dus trouwde hij op 17 januari 1963 met Marringje Speksnijder van Krimpen aan den IJssel. Zelf ook een schippersdochter, dus over het weinig romantische van de tijdskeuze heeft ze niet gemopperd.

Zus Marringje ging aan de wal, en trouwde met een zoon van de bovenmeester.

Er was intussen weer een schip in aanbouw bij van Duyvendijk.

Die werf werd gedreven door twee neven, je had Houten Hannes en IJzeren Hannes!
???

De een maakte het ijzeren gedeelte van het schip, de ander zorgde voor al het houtwerk dat aan boord zit!

Die bijnamen dateerden nog uit de tijd, dat de scheepswerf vlak bij de Ouderkerkse watertoren lag. Later namen ze de werf van Otto over en voerden Leendert en Arie, twee zonen van IJzeren Hannes, het bedrijf.

Op het nieuwe schip, de Mercurius, ging het bruidspaar varen.

De Energie werd gekocht door de matroos, maar hij bleef wel voor Verkaik werken.

In 1966 bouwde van Duyvendijk de Goverina, en Henk en Marringje stapten over!

Op de Mercurius kwam een zetschipper.

Er werden twee zoons geboren, Hein, 8 juni 1967, en Teunis, 10 april 1971.

Aan boord van deze moderne schepen was ruimte genoeg, de jongens hadden een eigen slaapkamer waar ze konden spelen, ze droegen altijd zwemvestjes en leerden al jong om op te letten.

Henk had zelf zijn jeugd doorgebracht met zes kinderen op een aanzienlijk kleiner schip, en er heel goede herinneringen aan over gehouden!

Toen de jongens de leerplichtige leeftijd bereikten, gingen ook zij naar het Internaat in Vreeswijk.

Dat was intussen gemoderniseerd, kleinere klassen en een minder streng regiem.

In 1973 was er weer een nieuw schip bij van Duyvendijk van de helling gelopen, de Fortuna. Henk en Marringje stapten over. Op de Goverina kwam een zetschipper.

Helaas is vader Teunis Verkaik in 1974 overleden.

Hij was al in de jaren zestig naar Krimpen aan den IJssel verhuisd, en Chris woonde in het boerderijtje, tot het onteigend en gesloopt werd, eind jaren zestig. Broer Arie was gestopt met varen en woonde in IJsselstein. Daar hield hij kantoor, Chris deed er de boekhouding.

Hij kocht ook, in 1977, de helft van het Veerhuis. In de andere helft bleef mevrouw de Vries, de vrouw van Piet, met haar dochter Corrie zelf wonen.

Veerman Piet was in 1964 overleden, en het veer was opgeheven Omdat in 1958 de Algerabrug was gebouwd waren er nog maar weinig passagiers.

Toen de bewoners er uit waren werd het huis grondig gerenoveerd.

Henk nam het over van zijn broer en in 1980, op 11 november, kwam het gezin aan de wal!

De Fortuna kreeg een zetschipper.

Henk Verkaik nam de zorg voor het onderhoud van de schepen op zich, en ging af en toe weer varen als er een schipper ziek was of op vakantie wilde.

Daar in dat oude Veerhuis waren ze vlak bij het water, ze zagen de boten voorbij varen en er waren er heel wat bij, waarvan ze de schipper goed kenden. Even toeteren vanaf het water en zwaaien vanachter het raam!

In 1983 kwam het laatste schip van de helling, weer bij van Duyvendijk.

De Neptunus.

In 2005 is het bedrijf beëindigd en werden langzamerhand alle schepen verkocht, drie aan de schipper die erop voer.

Henk en zijn vrouw Marringje zien terug op een werkzaam en succesvol leven.

Ze hebben altijd wat te praten, want wat is er veel gebeurd.

Hun huis lijkt met al het mooie glanzende hout erin wel een beetje op een schip.

Hoe blijft die trap zo mooi, na al die jaren??

Op een schip mag je nooit met je schoenen aan binnenkomen, alleen pantoffels of sokken, vandaar.

Henk weet nog veel te vertellen over dat oude stukje Capelle, waar eens het voetveer naar Krimpen was, waar de kerkklok 's zondags luidde over de kleine dijkhuisjes, en waar de mannen op klepperende klompen voorbij trokken, op weg naar hun werk bij de scheepswerf van Vuyk....

Opgetekend door Wil van Kooij-Seinstra.

November 2009